

Doba splatnosti závazku z náhrady škody

Doba splatnosti závazku z náhrady škody není stanovena právním předpisem, a nebyla-li ani dohodnuta, platí podle ustanovení § 563 obč. zák., že dlužník je povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán. Na splatnosti tohoto závazku (dluhu) nemění nic tzv. pariční lhůta, tj. v soudním rozhodnutí stanovená lhůta ke splnění uložené povinnosti (§ 160 o.s.ř.), která je lhůtou procesní, a jejímž uplynutím nastává vykonatelnost rozsudku (§ 161 o.s.ř.); vydáním rozhodnutí s lhůtou k plnění se původní, již dříve nastalá splatnost neodsouvá.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 2417/2007, ze dne 23.9.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně S. M., zastoupené advokátem, proti žalované H. R., zastoupené advokátem, o zaplacení 147.556,- Kč, vedené u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. 11 C 2/2003, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 10. ledna 2007, č. j. 26 Co 502/2006-119, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 10. ledna 2007, č. j. 26 Co 502/2006-119, a rozsudek Okresního soudu v Kladně ze dne 21. června 2006, č. j. 11 C 2/2003-101, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Kladně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Kladně rozsudkem ze dne 3. 12. 2003, č. j. 11 C 2/2003-57, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 17.515,- Kč a úrok z prodlení ve výši 8,5% z částky 99.898,50 Kč od 21. 11. 2003 do zaplacení, zamítl žalobu ohledně 139.365,60 Kč a ohledně 7,5% úroku z prodlení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 26. 5. 2004, č. j. 26 Co 247/2004-69, rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé a ve výroku o náhradě nákladů řízení pro nepřezkoumatelnost zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

Okresní soud v Kladně poté rozsudkem ze dne 21. 6. 2006, č. j. 11 C 2/2003-101, žalobu na zaplacení částky 147.556,- Kč (po úpravě žalobního petitu) zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaná byla rozsudkem téhož soudu ze dne 9. 10. 2001, č. j. 4 T 16/2000-306, který nabyl právní moci dne 14. 11. 2001, odsouzena pro trestný čin podvodu k trestu odnětí svobody a byla jí uložena povinnost zaplatit na náhradě škody částku 107.498,50 Kč. Nyní žalovaná částka představuje úrok z prodlení z přisouzené náhrady škody ve výši 16% ročně za období od 24. 8. 1994 do 19. 11. 2001 a ve výši 7,5% ročně za období od 20. 11. 2001 do 22. 11. 2005. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná se dostala do prodlení uplynutím třídní lhůty k plnění po datu právní moci citovaného trestního rozsudku, tj. dne 20. 11. 2001 (§ 517 obč. zák. a § 160 odst. 1 o.s.ř.), neboť teprve citovaným trestním rozsudkem byla stanovena výše plnění. Žalobkyni proto náleží jen úrok z prodlení od posledně uvedeného data.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 1. 2007, č. j. 26 Co 502/2006-119, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ztotožnil se se skutkovými zjištěními i právními závěry soudu prvního stupně, že žalovaná se dostala do prodlení s placením dluhu až po uplynutí třídní zákonné lhůty od data právní moci trestního rozsudku, tj. k 20. 11. 2001, nikoli k 24. 8. 1994, kdy jí byly vydány restituované pozemky, k nimž se váže její trestní odpovědnost, neboť k tomuto dni se ještě žalovaná na úkor žalobkyně neobohatila, když s nemovitostmi nijak nenakládala, takže z nich neměla žádný užitek.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání, které odůvodňuje podle § 241a odst. 2 písm. b) a § 241a odst. 3 o.s.ř. Namítá, že napadený rozsudek nemá oporu v zákoně a je v příkrém rozporu s ustálenou judikaturou (např. R III/1967, R 23/1993, R 27/1977, R 28/1984), podle které je pro určení okamžiku, kdy se obviněný dostane do prodlení s náhradou škody, podstatné, kdy byl k náhradě škody poškozeným vyzván, čímž se v trestním řízení rozumí zpravidla uplatnění nároku na náhradu škody poškozeným. Důležitým momentem je skutečnost, kdy se škůdce o takové výzvě k náhradě škody dozvěděl. Žalobkyně žalovanou ještě před podáním trestního oznámení ústně vyzvala, aby jí částku odpovídající hodnotě neoprávněně získaného majetkového prospěchu vyplatila, a nejpozději se o nároku na náhradu škody dozvěděla při prvním výslechu na Policii ČR v průběhu roku 1998 po podání trestního oznámení ze dne 27. 7. 1998. Soudy obou stupňů měly postupovat per analogiam podle § 564 (minimálně zřejmě § 563) obč. zák. a určit jako den, kdy se žalovaná dostala do prodlení, den následující poté, co jí byly předmětné nemovitosti vydány, tj. 24. 8. 1994. Skutečnost, že žalovaná byla uznána povinnou nahradit škodu v trestním rozsudku, je irelevantní ve vztahu k okamžiku, kdy se dostala do prodlení, neboť rozsudek vydaný v rámci adhezního řízení má pouze deklaratorní charakter a povinnost k náhradě škody nezakládá. Žalobkyně navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o.s.ř., dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 - srov. bod 12. Čl. II zákona č. [7/2009](#) Sb.) vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 10. 1. 2007. Dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. pro řešení zásadně právně významné otázky okamžiku prodlení dlužníka s plněním dluhu (povinnosti k náhradě škody), uloženého mu zaplatit soudním rozhodnutím. Odvolací soud ji vyřešil v rozporu s hmotným právem i ustálenou judikaturou, a dovolání je tedy důvodné.

Odvolací soud založil své rozhodnutí na závěru, že dlužník, jemuž byla uložena povinnost k náhradě škody soudním rozhodnutím (zde výrokem trestního rozsudku vydaného v tzv. adhezním řízení), se dostává do prodlení teprve okamžikem uplynutí lhůty stanovené mu k plnění tímto rozsudkem (tzv. pariční lhůta).

Podle § 517 odst. 1 věty první obč. zák. dlužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, je v prodlení. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení jde-li o prodlení s plněním peněžitého dluhu, má věřitel právo požadovat od dlužníka vedle plnění úroky z prodlení, není-li podle tohoto zákona povinen platit poplatek z prodlení; výši úroků z prodlení a poplatku z prodlení stanoví prováděcí předpis.

Podle § 563 obč. zák. není-li doba splnění dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí, je dlužník povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán.

Nepříznivým právním důsledkem porušení povinnosti zaplatit peněžitý dluh je podle této úpravy vznik prodlení spojený s nárokem věřitele na úrok z prodlení; rozhodující je, kdy nastala splatnost dluhu. Osoba odpovědná za škodu (dlužník z odpovědnostního závazkového právního vztahu) se dostává do prodlení zásadně tehdy, jestliže dluh nesplní v den následující po dni, kdy byla poškozeným o plnění požádána, a od toho dne může poškozený požadovat úroky z prodlení. Pokud nebyl škůdce vyzván k plnění již dříve, za kvalifikovanou výzvu k plnění se považuje žaloba a prodlení počíná prvního dne poté, co byla žaloba žalovanému doručena; výzva vyvolá splatnost dluhu v rozsahu, v jakém byl požadavek vyčíslen. V trestním řízení lze pak splatnost odvozovat od okamžiku, kdy se obviněný dozvěděl o uplatněném nároku na náhradu škody, např. při seznámení s výsledky vyšetřování či doručením obžaloby (srov. tzv. zhodnocení NS SSR ze dne 25. 11. 1976, sp. zn. Pls 2/76, publikované pod č. 27 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1977, rozsudek NS

ČR ze dne 12. 11. 1992, sp. zn. 11 To 154/92, publikovaný pod č. 23 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1993, nebo též rozsudek NS ČR ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 25 Cdo 423/2005).
Důkazní břemeno o tom, kdy a v jakém rozsahu byla výzva učiněna, nese žalobce.

Doba splatnosti závazku z náhrady škody tedy není stanovena právním předpisem, a nebyla-li ani dohodnuta, platí podle ustanovení § 563 obč. zák., že dlužník je povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán. Na splatnosti tohoto závazku (dluhu) nemění nic tzv. pariční lhůta, tj. v soudním rozhodnutí stanovená lhůta ke splnění uložené povinnosti (§ 160 o.s.ř.), která je lhůtou procesní, a jejímž uplynutím nastává vykonatelnost rozsudku (§ 161 o.s.ř.); vydáním rozhodnutí se lhůtou k plnění se původní, již dříve nastalá splatnost neodsouvá (srov. např. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. Komentář. II. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 1656). Rozhodnutím soudu, které dobu splatnosti stanoví ve smyslu ustanovení § 563 obč. zák., je pak míněno zejména soudní určení doby plnění, která byla podle § 564 obč. zák. ponechána na vůli dlužníka, nikoliv však rozhodnutí vydané v adhezním řízení. Poškozenému proto nic nebrání, aby v samostatném řízení požadoval navíc úrok z prodlení z částky přisouzené trestním rozsudkem za dobu předcházející okamžiku jeho právní moci, jsou-li splněny podmínky nároku na úrok z prodlení, tj. splatnost pohledávky nastalá před tímto datem.

Z uvedeného je zřejmé, že posouzení otázky okamžiku splatnosti pohledávky žalobkyně přisouzené jí rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 9. 10. 2001, č. j. 4 T 16/2000-306, a tedy ani počátku prodlení na straně žalované spojené s nárokem žalobkyně na úrok z prodlení není v rozsudku odvolacího soudu správné. Dovolání je tak z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. důvodné, a dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2 věta za středníkem o.s.ř.); vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil i jeho rozsudek a věc vrátil Okresnímu soudu v Kladně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)